

Malaparte o figură aparte a secolului XX

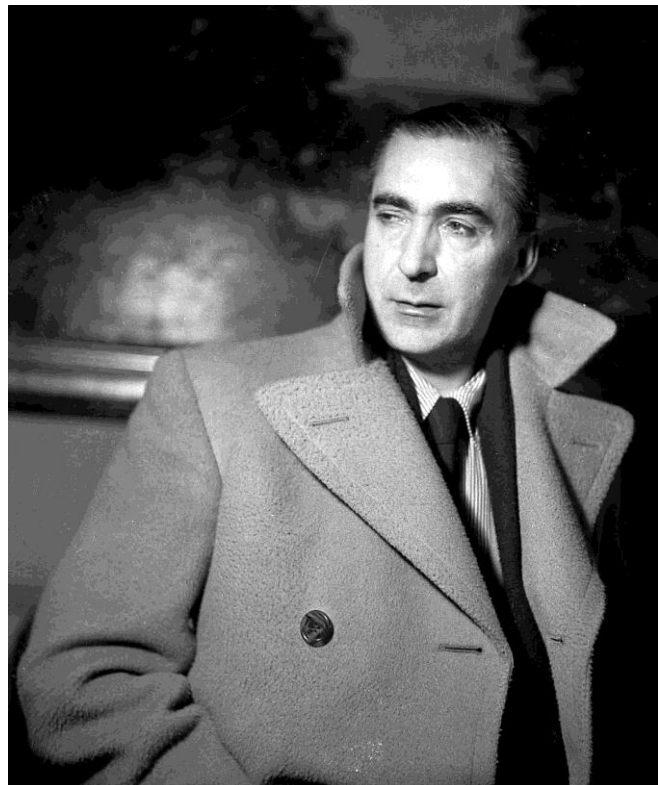
Curzio Malaparte (9 iunie 1898 - 19 iulie 1957), născut Kurt Erich Suckert, a fost un scriitor, cineast, corespondent de război și diplomat italian. Malaparte este cel mai bine cunoscut în afara Italiei datorită operelor sale *Kaputt* (1944) și *La pelle* (1949). Prima este o relatare semi-ficțională despre Frontul de Est în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, iar cea de-a doua este o relatare axată pe moralitatea în perioada imediat postbelică din Napoli (a fost plasată în *Index Librorum Prohibitorum*).

În anii 1920, Malaparte a fost unul dintre intelectualii care au susținut ascensiunea fascismului italian și a lui Benito Mussolini, prin intermediul revistei 900. În ciuda acestui fapt, Malaparte a avut o relație complexă cu Partidul Național Fascist și a fost destituit din calitatea de membru în 1933, din cauza tendinței sale independente. Arestat de mai multe ori, a făcut să fie creată Casa Malaparte în Capri, unde a trăit în arest la domiciliu. După cel de-al Doilea Război Mondial, a devenit cineast și s-a apropiat atât de Partidul Comunist Italian al lui Togliatti, cât și de Biserica Catolică (deși fusese un ateu convins), devenind, se spune, membru al ambelor partide înainte de a muri.

Biografie

Născut la Prato, în Toscana, Malaparte a fost fiul unui tată german, Erwin Suckert, un director în industria textilă, și al soției sale Evelina Perelli. A fost educat la Collegio Cicognini din Prato și la Universitatea La Sapienza din Roma. În 1918 și-a început cariera de jurnalist. Malaparte a luptat în Primul Război Mondial, obținând un post de căpitan în Regimentul 5 Alpin și mai multe decorații pentru vitejie. Numele de familie ales Malaparte, pe care l-a folosit începând din 1925, înseamnă "partea rea / partea greșită" și este un joc de cuvinte cu numele

de familie al lui Napoleon, "Bonaparte", care înseamnă, în italiană, "partea bună".

Partidul Național Fascist

În 1922, a participat la Marșul lui Benito Mussolini asupra Romei. În 1924, a fondat periodicul roman *La Conquista dello Stato* ("Cucerirea statului", un titlu care va inspira *La Conquista del Estado* a lui Ramiro Ledesma Ramos). În calitate de membru al *Partito Nazionale Fascista*, a fondat mai multe periodice și a contribuit cu eseuri și articole la altele, scriind, de asemenea, numeroase cărți, începând cu începutul anilor 1920, și conducând două ziare metropolitane. În 1926 a fondat, împreună cu Massimo Bontempelli, trimestrul literar "900". Ulterior, a devenit coeditor al "Fiera Letteraria" (1928-31) și redactor la "La Stampa" din Torino. Romanul său polemic de război-eseu, *Viva Caporetto!* (1921), a criticat Roma coruptă și clasele superioare italiene ca fiind adevăratul inamic (cartea a fost interzisă pentru că a ofensat Armata Regală Italiană).

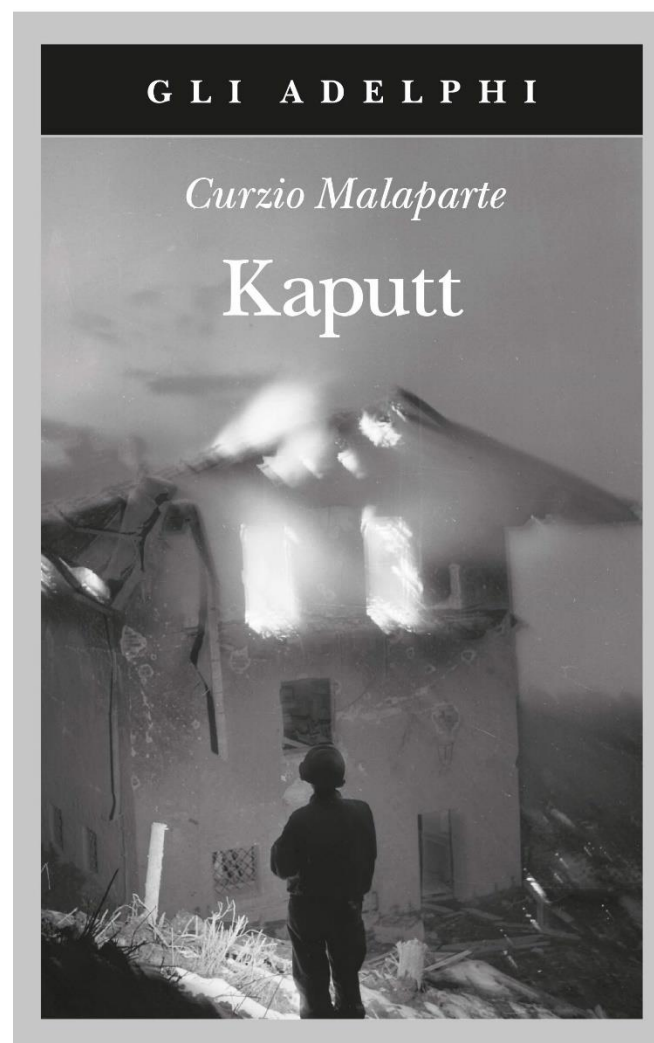
Tehnica loviturii de stat

În *Technique du coup d'Etat* (1931), Malaparte și-a propus un studiu al tacticii loviturilor de stat, concentrându-se în special asupra Revoluției bolșevice și a fascismului italian. Aici, el a afirmat că "problema cuceririi și apărării statului nu este una politică... este o problemă tehnică", un mod de a ști când și cum să ocupi resursele vitale ale statului: centralele telefonice, rezervele de apă și generatoarele de electricitate etc. El a predat o lecție dură, aceea că o revoluție se poate epuiza în strategie. El subliniază rolul lui Leon Troțki în organizarea tehnică a Revoluției din Octombrie, în timp ce Lenin era mai interesat de strategie. Cartea subliniază faptul că Iosif Stalin a înțeles în profunzime aspectele tehnice folosite de Troțki și astfel a putut să evite tentativele de lovitură de stat ale Opoziției de stânga mai bine decât Kerenski. Pentru Malaparte, viziunea revoluționară a lui Mussolini s-a născut în mare măsură din perioada în care a fost marxist. În ceea ce privește subiectul lui Adolf Hitler, cartea era mult mai îndoielnică și mai critică. El îl considera pe Hitler drept un reacționar. În aceeași carte, publicată pentru prima dată în franceză de Grasset, a intitulat capitolul VIII: *O femeie: Hitler*. Acest lucru a făcut ca lui Malaparte să i se retragă calitatea de membru al Partidului Național Fascist și să fie trimis în exil intern între 1933 și 1938 pe insula Lipari.

Arestări și Casa Malaparte

A fost eliberat la intervenția personală a ginerei și moștenitorului lui Mussolini, Galeazzo Ciano. Regimul lui Mussolini l-a arestat din nou pe Malaparte în 1938, 1939, 1941 și 1943, încarcerându-l în închisoarea Regina Coeli din Roma. În această perioadă (1938-41) a construit o casă împreună cu arhitectul Adalberto Libera, cunoscută sub numele de Casa Malaparte, pe Capo Massullo, pe Insula Capri, care a fost folosită ulterior ca locație în filmul *Le Mépris* al lui Jean-Luc Godard. La scurt timp după perioada petrecută în închisoare, a publicat cărți de povestiri autobiografice realist magice, care au culminat cu proza stilistică din *Donna come me* (Femeia ca mine, 1940).

Al Doilea Război Mondial și Kaputt

Cunoașterea remarcabilă a Europei și a liderilor săi se bazează pe experiența sa ca corespondent și în serviciul diplomatic

italian. În 1941, a fost trimis să acopere Frontul de Est ca corespondent al *Corriere della Sera*. Articolele pe care le-a trimis înapoi de pe fronturile ucrainene, multe dintre ele suprimate, au fost adunate în 1943 și publicate sub titlul *Il Volga nasce in Europa* ("Volga se ridică în Europa"). Această experiență a stat la baza celor mai cunoscute două cărți ale sale, *Kaputt* (1944) și *Pielea* (1949).

Kaputt, relatarea sa romanțată a războiului, scrisă pe ascuns, prezintă conflictul din punctul de vedere al celor condamnați să îl piardă. Relatarea lui Malaparte este marcată de observații lirice, ca atunci când întâlnește un detașament de soldați din Wehrmacht care dezertează de pe un câmp de luptă din Ucraina. Când germanii se tem, când acea misterioasă frică germană începe să se strecoare în oasele lor, ei stârnesc întotdeauna o groază și o milă deosebită. Aspectul lor este mizerabil, cruzimea lor tristă, curajul lor tăcut și lipsit de speranță. În prefața la *Kaputt*, Malaparte descrie în detaliu procesul întortocheat de scriere. Începuse să o scrie în toamna anului 1941, în timp ce stătea în casa lui Roman Souchena din satul ucrainean Pestchianka, situat în apropierea "Casei Sovietelor" locale, care fusese rechiziționată de SS; satul se afla atunci la doar trei kilometri în spatele frontului. Souchena era un țăran educat, a cărui mică bibliotecă de acasă includea operele complete ale lui Pușkin și Gogol. Tânăra soție a lui Souchena, absorbită de Eugene Onegin după o zi grea de muncă, îi amintea lui Malaparte de Elena și Alda, cele două fiice ale lui Benedetto Croce. Cuplul Souchena a ajutat proiectul de scriere al lui Malaparte, el păstrând manuscrisul bine ascuns în casa sa împotriva perchezițiilor germane, iar ea cusându-l în căptușeala hainelor lui Malaparte atunci când acesta a fost expulzat de pe frontul ucrainean din cauza scandalului provocat de articolele sale din *Corriere della Sera*.

Tot în "*Kaputt*" găsim o relatare a lui Curzio Malaparte, care a fost martor la pogromul din Iași, el descrie râsul și

bucuria care au însoțit procesul de jefuire a morților și a celor vii. Malaparte a încercat să îi certe pe răsculați în timp ce dezbrăcau trupurile neajutorate ale evreilor: "Plecați de aici, ticăloșilor împutiți!". Unul dintre răsculați s-a uitat nedumerit, a ridicat din grămada de haine și pantofi câteva costume și câteva perechi de pantofi: "Nu vă supărați, domnule căpitan, sunt destule pentru toată lumea." *

A continuat să scrie în ianuarie și februarie 1942, pe care le-a petrecut în Polonia ocupată de naziști și pe frontul de la Smolensk. De acolo a plecat în Finlanda, unde a petrecut doi ani - timp în care a finalizat toate capitolele cărții, mai puțin ultimul. După ce a contractat o boală gravă pe Frontul Petsamo din Laponia, i s-a acordat un concediu de convalescență în Italia. Pe drum, Gestapo-ul s-a urcat la bordul avionului său pe aeroportul Tempelhof din Berlin, iar bunurile tuturor pasagerilor au fost percheziționate minuțios. Din fericire, în bagajele sale nu se afla nicio pagină a lui Kaputt. Înainte de a pleca din Helsinki, își luase precauția de a încredința manuscrisul mai multor diplomați din Helsinki: Conte Agustin de Foxá, ministru la Legația Spaniei; prințul Dina Cantemir, secretar al Legației României; și Titu Michai, atașat de presă al României. Cu ajutorul acestor diplomați, manuscrisul a ajuns în cele din urmă la Malaparte în Italia, unde acesta a reușit să îl publice. Unul dintre cele mai cunoscute și mai des citate episoade din *Kaputt* se referă la interviul pe care Malaparte - în calitate de reporter italian, presupus a fi de partea Axei - l-a avut cu Ante Pavelić, care conducea statul marionetă croat înființat de naziști:

În timp ce vorbea, am privit un coș de răchită de pe biroul lui Poglavnik. Capacul era ridicat, iar coșul părea să fie plin cu midii, sau stridii cu cochilie, așa cum sunt expuse ocazional în vitrinele magazinului Fortnum and Mason din Piccadilly din Londra. Casertano s-a uitat la mine și mi-a făcut cu ochiul:

"Nu ți-ar plăcea o bună tocană de stridii?".
"Sunt stridii dalmațiene?". L-am întrebat
pe Poglavnik.

Ante Pavelic a scos capacul de la coș și a
dezvăluit midiile, acea masă vâscoasă și
gelatinoasă, și a spus zâmbind, cu acel
zâmbet obosit de bun-simț al lui:
"Este un cadou din partea loialei mele
Ustashis. Patruzeci de kilograme de ochi de
om".

Părerăa lui **Milan Kundera** despre
Kaputt este rezumată în eseul său Tragedia
Europei Centrale:

Este ciudat, da, dar de înțeles: pentru că
acest reportaj este altceva decât un
reportaj; este o operă literară a cărei
intenție estetică este atât de puternică, atât
de evidentă, încât cititorul sensibil o
exclue automat din contextul relatărilor
aduse de istorici, jurnaliști, analiști politici,
memorialiști.

Conform notei editoriale a lui **D. Moore**,
în *The Skin*:

Malaparte extinde marea frescă a societății
europene pe care a început-o în Kaputt.
Acolo scena era Europa de Est, aici este
Italia în anii 1943-1945; în loc de germani,
invadatorii sunt forțele armate americane.
În toată literatura care derivă din cel de-al
Doilea Război Mondial, nu există nicio altă
carte care să prezinte atât de strălucit sau
atât de dureros inocența americană
triumfătoare pe fundalul experienței
europene de distrugere și prăbușire
morală.

Cartea a fost condamnată de
Biserica Romano-Catolică și a fost plasată
în *Index Librorum Prohibitorum*. "Pielea"
a fost adaptată pentru cinematografie în
1981.

Din noiembrie 1943 până în martie
1946 Malaparte a fost atașat la Înaltul
Comandament american din Italia ca ofițer
de legătură cu Italia. Articolele lui Curzio
Malaparte au apărut în numeroase
periodice literare de marcă din Franța,

Marea Britanie, Italia și Statele Unite ale
Americii.

Regia de film și viața ulterioară

După război, simpatiile politice ale
lui Malaparte au virat spre stânga și a
devenit membru al Partidului Comunist
Italian. În 1947, Malaparte s-a stabilit la
Paris și a scris drame fără prea mult succes.
Piesa sa *Du Côté de chez Proust* se baza pe
viața lui Marcel Proust, iar *Das Kapital* era
un portret al lui Karl Marx. *Cristo Proibito*
("Hristos interzis") a fost filmul de succes
moderat al lui Malaparte - pe care l-a scris,
regizat și a realizat coloana sonoră în 1950.
A câștigat premiul special "Orașul
Berlinului" la primul Festival Internațional
de Film de la Berlin din 1951. În poveste,
un veteran de război se întoarce în satul
său pentru a răzbuna moartea fratelui său,
împușcat de germani. A fost lansat în
Statele Unite în 1953 sub titlul *Strange
Deception* și a fost votat printre cele mai
bune cinci filme străine de către National
Board of Review. De asemenea, a produs
emisiunea de varietăți *Sexophone* și
plănuia să traverseze Statele Unite pe
bicicletă. Chiar înainte de a muri,
Malaparte a finalizat tratamentul unui alt
film, *Il Compagno P*.

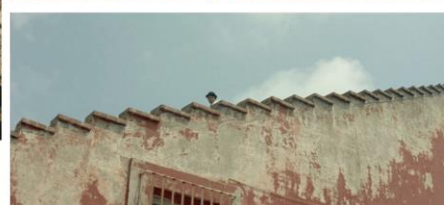

După înființarea Republicii
Populare Chineze în 1949, Malaparte a
devenit interesat de versiunea maoistă a
comunismului. Malaparte a vizitat China
în 1956 pentru a comemora moartea
eseistului și scriitorului chinez de ficțiune
Lu Xun. A fost emoționat și entuziasmat de
ceea ce a văzut, dar călătoria sa a fost
întreruptă de boală și a fost trimis cu
avionul înapoi la Roma.

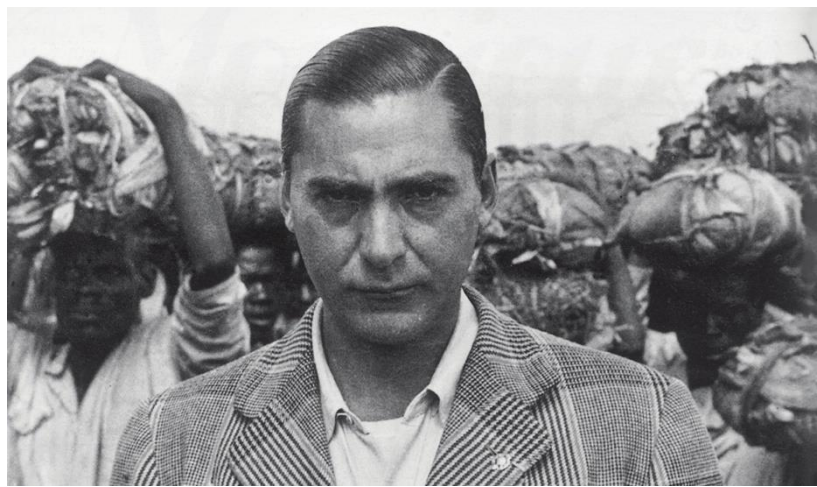
Io in Russia e in Cina, jurnalul său despre aceste evenimente, a fost publicat postum în 1958. Și-a donat casa din Capri Asociației Scriitorilor Chinezi ca centru de studiu și reședință pentru scriitorii chinezi. Însă la momentul morții sale, în 1957, nu existau relații diplomatice cu Republica Populară, astfel că transferul nu a putut avea loc, iar familia a reușit să schimbe testamentul.

Ultima carte a lui Malaparte, *Maledetti Toscani*, atacul său la adresa culturii clasei de mijloc și superioare, a apărut în 1956. În culegerea de scrieri *Mamma marcia*, publicată postum în 1959, Malaparte scrie despre tineretul de după cel de-al Doilea Război Mondial cu tonuri homofobe, descriindu-l ca fiind efeminat și tinzând spre homosexualitate și comunism; același conținut este exprimat în capitolele "Carnea roz" și "Copiii lui Adam" din *Pielea*. A murit la Roma din cauza unui cancer pulmonar la 19 iulie 1957.

Viața plină de culoare a lui Malaparte a făcut din el un obiect de fascinație pentru scriitori. Jurnalistul american Percy Winner a scris despre relația lor în timpul *ventennio* fascist (perioada de douăzeci de ani) și al ocupației aliate a Italiei, în romanul ușor ficționalizat *Dario* (1947) (unde numele de familie al personajului principal este Duvolti, sau un joc de cuvinte cu "două fețe"). Recent, autorii italieni Rita Monaldi și Francesco Sorti au publicat *Morte Come Me* (Moartea ca mine, 2016). Plasată în Capri în 1939, cartea oferă o relatare ficțională a unei morți misterioase în care a fost implicat Malaparte.

Note

AG, Wikipedia, internet, *relatare din cartea lui Moshe Granot - "Pașaport românesc - Crimele României fasciste față de poporul evreu" - Editura SAGA 2022

